

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ОБҐРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ
І ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 «Управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Укладач А.В. Непочатенко. Біла Церква: БНАУ, 2025. 25 с.

Розробник: Непочатенко А.В., к.е.н., доцент,

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (Протокол № 10 від 06.06.2025 р.)

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, д.е.н., професор

Лариса САТИР

Гарант ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», доцент

Валентина КЕПКО

Схвалено групою зі змісту та якості освіти економічного факультету (Протокол № 6 від 26.06.2025 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор

Ігор ПАСКА

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2.	ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3.	КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»	5
4.	ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
5.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОБҐРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ І ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ»	6
6.	СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
7.	ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
	7.1 Лекції	8
	7.2 Практичні заняття	13
	7.3 Самостійна робота	14
	7.4 Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	18
8.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ	21
9.	ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	21
10.	ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	21
11.	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	22
12.	ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	23
13.	РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	24

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025-2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» для денної форми навчання виділено всього 150 академічних годин (5 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 70 годин (лекції – 28, практичні заняття – 42), самостійна робота студентів – 80 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5	Галузь знань: 07«Управління та адміністрування»	Обов’язкова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розрахункове		4-й	5-й
		Семестр	
		8-й	10-й
Загальна кількість академічних годин – 150 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 6	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лекції	
		28 год.	6 год.
		Практичні	
		42 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	134 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» є набуття студентами знань, умінь і навичок щодо технології прийняття й обґрунтування господарських рішень із різним ступенем невизначеності та ризику.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Мікро-та макроекономіка», «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Економічний аналіз», «Статистика».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОБҐРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ І ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ»

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади прийняття господарських рішень

Тема 1.1. Сутнісна характеристика господарських рішень та технологія їх прийняття

Тема 1.2. Методичні основи підготовки господарських рішень

Тема 1.3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності

Тема 1.4. Прогнозування та аналіз господарських рішень

Тема 1.5. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності

Тема 1.6. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності

Тема 1.7. Теорія корисності та її застосування у процесі прийняття рішень

Змістовий модуль 2. Оцінювання ризиків та основні положення ризик-менеджменту

Тема 2.1. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень

Тема 2.2. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях

Тема 2.3. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику

Тема 2.4. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків

Тема 2.5. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків

Тема 2.6. Основи ризик-менеджменту

Тема 2.7. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади прийняття господарських рішень												
Тема 1.1	10	2	2		2	4	10	2	-		2	6
Тема 1.2	10	2	2		2	4	10	-	2		2	6
Тема 1.3	11	2	4		2	3	11	2	-		2	7
Тема 1.4	11	2	4		2	3	11	-	2		2	7
Тема 1.5	10	2	2		2	4	10	-	-		2	8
Тема 1.6	12	2	4		2	4	12	-	-		2	10
Тема 1.7	12	2	4		2	4	12	-	-		2	10
Разом за модуль 1	76	14	22		14	26	76	4	4		14	54
Змістовий модуль 2. Оцінювання ризиків та основні положення ризик-менеджменту												
Тема 2.1	12	2	4		2	4	12	-	-		2	10
Тема 2.2	9	2	2		2	3	9	-	-		2	7
Тема 2.3	10	2	2		2	4	10	-	2		2	6
Тема 2.4	10	2	2		2	4	10	-	-		2	8
Тема 2.5	11	2	4		2	3	11	2	2		2	5
Тема 2.6	12	2	4		2	4	12	-	2		2	8
Тема 2.7	10	2	2		2	4	10	-	-		2	8
Разом за модуль 2	74	14	20		14	26	74	2	6		14	52
Разом за модуль 1	150	28	42		28	52	150	6	10		28	106

Примітка: л – лекції; п – практичні заняття; лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання; СРС – самостійна робота студентів.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади прийняття господарських рішень	
Тема 1.1. Сутнісна характеристика господарських рішень та технологія їх прийняття <i>Поняття та класифікація господарських рішень.</i> Поняття господарських рішень та їх ознаки. Елементи прийняття рішень. Сутність господарських рішень. Класифікація господарських рішень. Вимоги до господарських рішень та умови їх досягнення. <i>Форми прийняття господарських рішень.</i> Основні форми вираження господарських рішень, їх зміст. Форми реалізації господарських рішень. <i>Сутність процесу прийняття господарських рішень.</i> Необхідність прийняття господарських рішень. Процес, етапи, процедури, стилі та основні способи прийняття рішень. Елементи процесу прийняття рішення. Шляхи прийняття рішень. Основні вимоги до реалізації прийнятого рішення. <i>Характер та умови прийняття господарських рішень.</i> Основний зміст інтуїтивних рішень. Рішення, що засновані на судженнях, та їх види. Сутність раціональних рішень. Основні чинники, що впливають на прийняття рішення.	2
Тема 1.2. Методичні основи підготовки господарських рішень <i>Загальна характеристика методів розробки рішень господарської діяльності.</i> Сутність кількісних та якісних методів в розробці та обґрунтуванні господарських рішень. Аналітичні, статистичні, математичні та теоретико-ігрові методи. <i>Сутність методів експертних оцінок.</i> Експертні методи та межі їх застосування. Види експертних оцінок та їх класифікація. Основні переваги та недоліки експертних методів оцінювання. Сутність евристичного програмування та його різновиди. Евристичні методи групової та індивідуальної роботи.	2
Тема 1.3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності <i>Методичні основи обґрунтування господарських рішень.</i> Сутність та зміст поняття «обґрунтування господарських рішень». Визначення методів розробки господарських рішень. Основні критерії за якими здійснюється оцінювання та вибір рішень в господарській діяльності підприємства (установи, організації).	2

<i>Підходи до обґрунтування й вибору господарських рішень.</i> Підходи до обґрунтування й вибору господарських рішень. Комплексний підхід до обґрунтування господарських рішень. Неформальні аспекти та їх місце в обґрунтуванні господарських рішень. Критерії оцінювання господарських рішень та специфіка їх вибору. Концепція математичного вибору рішень (нормативний підхід), якісно-предметна концепція (дескриптивний підхід), комплексна концепція рішень.	
Тема 1.4 Прогнозування та аналіз господарських рішень <i>Завдання та принципи прогнозування господарських рішень.</i> Зміст прогнозування його мета та основні завдання. Поняття та основні завдання економічного прогнозування. Ключові принципи прогнозування господарських рішень. Інформаційні джерела прогнозів. Методи та прийоми прогнозування господарських рішень. Основні чинники, що впливають на вибір методу прогнозування господарських рішень. <i>Методи аналізу господарських рішень.</i> Сутність та принципи аналізу господарських рішень. Джерела, шляхи та методи отримання інформації для проведення аналізу господарських рішень. Методи аналізу господарських рішень, їх інструментарій та сфери застосування. <i>Сфери застосування методів й інструментів аналізу та їх місце в прийнятті господарських рішень.</i> Сутність та процедура вибору оптимального методу й інструментарію аналізу в залежності від поставлених завдань.	2
Тема 1.5. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності <i>Сутність невизначеності та причини її виникнення.</i> Сутність та природа невизначеності. Сутність поняття «невизначеність». Особливості функціонування підприємств за умов невизначеності. Основні причини невизначеності. <i>Види невизначеності.</i> Невизначеність як першоджерело ризику. Видова класифікація невизначеності: статистична; нестатистична; повна невизначеність; часткова невизначеність; повна визначеність; людська невизначеність; технічна невизначеність; соціальна невизначеність.	2
Тема 1.6. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності <i>Підходи до вибору критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності.</i> Постановка задачі вибору критерія (критеріїв) прийняття рішення в умовах невизначеності. Критерії вибору альтернативи за умов невизначеності та критерії вибору альтернативи за умов ризику – їх суть та зміст. <i>Матриця прибутків й матриця витрат, особливості їх побудови.</i> Сутність методу платіжної матриці та умови його застосування. Поняття «очікуваного ефекту» в концепції платіжної матриці. Матриця прибутків та матриця витрат.	2

<i>Критерії прийняття рішень в умовах повної невизначеності. Сутність критеріїв прийняття рішень в умовах повної невизначеності: критерій гарантованого результату (Вальда); критерій крайнього оптимізму; критерій песимізму.</i>	
Тема 1.7. Теорія корисності та її застосування у процесі прийняття рішень <i>Теорія корисності в системі процесів прийняття рішень. Поняття теорії корисності та її основні завдання. Сутність понять: «корисність», «загальна корисність», «гранична корисність», «ступінь корисності». Детермінований еквівалент лотереї, премія за ризик та страхова сума. Сутність детермінованого еквіваленту лотереї. Зміст понять: «премія за ризик», «страхова сума». Умови схильності, несхильності та байдужості до ризику, опис їх функцій. Методика побудови функції корисності. Очікувана корисність подій. Сутність та зміст поняття «функція корисності», методика побудови функції корисності. Функція корисності Неймана-Моргенштейна. Сутність та зміст поняття «очікувана корисність подій».</i>	2
Разом за змістовий модуль 1	14
Змістовий модуль 2. Оцінювання ризиків та основні положення ризик-менеджменту	
Тема 2.1. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень <i>Характеристика ризику як економічної категорії. Ризик у діяльності суб'єкта господарювання. Сутнісна характеристика ризику. Класична та неокласична теорії ризику. Ризик й невизначеність. Ризик як економічна категорія. Поняття економічного та господарського ризиків. Фактори впливу на ступінь підприємницького ризику. Сутність та основні риси підприємницького ризику. Залежність між розміром прибутку й ступенем ризику. Фактори які визначають ступінь підприємницького ризику. Функції ризику підприємницької діяльності. Функції ризику підприємницької діяльності. Сутність й основний зміст функцій підприємницького ризику. Принципи прийняття управлінських рішень за умов економічного ризику. Необхідність обґрунтування господарських рішень. Сутність та зміст принципів прийняття управлінських рішень за умов ризику. Алгоритм експертизи альтернативних варіантів господарського рішення. Прийняття господарського рішення на засадах оптимального планування. Сутність, мета та значення планування в прийнятті господарських рішень. Порівняльна оцінка варіантів управлінських Рішень з урахуванням ризику. Вибір критеріїв для оцінки управлінських рішень та основні вимоги них.</i>	2

Тема 2.2. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях <i>Види конфліктів.</i> Поняття конфлікту, інциденту та конфліктної ситуації. Видова класифікація конфліктів. Причини виникнення конфліктів. Сфери прояву конфліктів та основні способи їх розв'язання. <i>Цілі учасників конфліктних ситуацій.</i> Мотиви, цілі, інтереси та цінності учасників конфлікту. Позиція учаснику конфлікту та стратегія поведінки у конфлікті. Сутність основних стратегій поведінки у конфліктних ситуаціях, описаних К. Томасом. Основні тактики, що можуть застосовуватися учасниками конфлікту. <i>Моделі конфліктних ситуацій.</i> Сутність підходу щодо прогнозування шляхів розвитку конфліктної ситуації за Н.В. Гришиною. Типи попередніх стосунків учасників конфлікту. Суть та основний зміст моделей розвитку конфлікту: співробітництва; кооперації; конкуренції. <i>Основні тактики щодо подолання опору організаційним змінам.</i> Сутність і зміст тактик щодо подолання опору змінам: навчання і спілкування; залучення тих, хто потенційно налаштований на опір, до участі у змінах; ведення компромісних переговорів; маніпулювання і кооптація; примус.	2
Тема 2.3. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику <i>Інвестиційні рішення та критерій ефективності їх прийняття.</i> Поняття інвестиційного рішення. Правила прийняття інвестиційних рішень. Критерії оцінювання інвестиційних рішень. Врахування ризику при обґрунтуванні ставки дисконтування. <i>Сутність та особливості прийняття фінансових рішень.</i> Поняття фінансового рішення. Етапи та складові процесу підготовки, прийняття та реалізації фінансових рішень. Критерії оцінки фінансових рішень.	2
Тема 2.4. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків <i>Методологія аналізу та оцінки економічного ризику.</i> Мета проведення аналізу й оцінки економічного ризику. Етапи проведення оцінки економічних ризиків. Види аналізу економічних ризиків. <i>Якісні методи оцінки ризику, їх суть та специфіка застосування.</i> Поняття якісного оцінювання ризиків. Мета та зміст якісного оцінювання ризиків. Принципи якісного оцінювання підприємницьких ризиків. <i>Процедура якісного оцінювання ризику.</i> Класифікація методів якісного оцінювання ризиків. Напрямки здійснення підготовчої роботи щодо проведення якісного оцінювання ризиків. <i>Сутність методу «мозкового штурму» та його місце в оцінюванні ризиків.</i> Поняття та основна ідея проведення «мозкового штурму» при оцінці ризиків. Напрямки здійснення підготовчої роботи щодо проведення оцінювання за методом «мозкового штурму». Послідовність та етапи проведення оцінювання ризиків за методом «мозкового штурму».	2

Тема 2.5. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків <i>Використання кількісної оцінки ризику для ухвалення господарського рішення. Поняття кількісного методу оцінювання ризику. Методи кількісного оцінювання ризиків. Переваги й недоліки основних методів кількісного оцінювання підприємницьких ризиків.</i> <i>Оцінка втрат при ухваленні господарського рішення в умовах ризику. Види втрат у підприємництві. Особливості кількісної оцінки ризику на основі використання статистичного методу його оцінювання. Поняття та методика розрахунку: математичного сподівання; середньоквадратичного відхилення; середнього лінійного відхилення; коефіцієнту варіації. Зміст аналітичного методу оцінки ризику.</i>	2
Тема 2.6. Основи ризик-менеджменту <i>Загальні положення ризик-менеджменту та його структурна схема. Поняття ризик-менеджменту. Сутність основна мета та стадії управління ризиками. Структурна схема ризик-менеджменту. Суб'єкт та об'єкт правління ризиками. Функції керованої та керуючої підсистем управління ризиками. Зміст функцій менеджера з управління ризиками.</i> <i>Правила ризик-менеджменту. Зміст та сутність правил ризик-менеджменту.</i> <i>Організація процесу управління ризиками. Зміст та сутність правил ризик-менеджменту. Сутність мети управління ризиками. Завдання системи управління ризиками. Основні властивості системи управління ризиком. Основні принципи управління ризиками.</i>	2
Тема 2.7. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику <i>Методи та прийоми управління ризиком. Напрями та методи впливу на ступінь ризику. Основні прийоми зниження ступеня ризику: диверсифікація; одержання додаткової інформації про вибір і результати; лімітування; самострахування; страхування; хеджування.</i> <i>Диверсифікація ризику, її види та сфери застосування. Поняття диверсифікації ризиків. Основне завдання диверсифікації ризиків. Концентрична та горизонтальна диверсифікація.</i> <i>Передача (трансфер) ризику. Типи та види контрактів. Сутність та основна мета передачі ризику. Основні способи й шляхи передачі ризику та їх зміст.</i>	2
Разом за змістовий модуль 2	14
Всього	28

7.2. Практичні заняття

Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади прийняття господарських рішень	
Тема 1.1. Сутнісна характеристика господарських рішень та технологія їх прийняття Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	2
Тема 1.2. Методичні основи підготовки господарських рішень Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	2
Тема 1.3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	4
Тема 1.4. Прогнозування та аналіз господарських рішень Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	4
Тема 1.5. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	2
Тема 1.6. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	4
Тема 1.7. Теорія корисності та її застосування у процесі прийняття рішень Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	4
Разом за змістовий модуль 1	22
Змістовий модуль 2. Оцінювання ризиків та основні положення ризик-менеджменту	
Тема 2.1. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	4
Тема 2.2. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях Вирішення тестових та розв'язання ситуаційних і практичних завдань за тематикою заняття.	2

Тема 2.3. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умовризик Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	2
Тема 2.4. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	2
Тема 2.5. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	4
Тема 2.6. Основи ризик-менеджменту Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	4
Тема 2.7. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику Вирішення тестових та розв'язання практичних завдань за тематикою заняття.	2
Разом за змістовий модуль 2	20
Всього	42

7.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади прийняття господарських рішень		
1	Тема 1.1. Сутнісна характеристика господарських рішень та технологія їх прийняття 1. Поняття та критерії оптимального господарського рішення. 2. Основні параметри та показники якісного рішення. 3. Умови забезпечення якості господарського рішення. 4. Види ефективності господарських рішень. 5. Умови та перешкоди прийняття ефективного рішення. 6. Принципи оцінювання ефективності господарських рішень. 7. Закони й закономірності, що впливають на прийняття рішень: загальні закони управління людиною; закон інерційності людських систем; закони зв'язку із зовнішнім середовищем; соціально-психологічні та біопсихічні закони. 8. Наукові підходи до розробки управлінських рішень: класична, поведінкова та ірраціональна моделі прийняття рішень у господарській діяльності. 9. Основні чинники, що впливають на прийняття рішення. 10. Умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації.	

2	Тема 1.2. Методичні основи підготовки господарських рішень 1. Види евристичних методів. Характеристика евристичного програмування. 2. Ділові й організаційно-діяльнісні ігри та їх місце в підготовці господарських рішень. 3. Сутність зміст та місце методу сценаріїв в підготовці господарських рішень. 4. Сутність та зміст методу «дерево цілей». 5. Особливості практичного застосування різних видів методів розробки й оцінювання господарських рішень.	
3	Тема 1.3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності 1. Інтегральний, рівневий та часовий підходи до оцінки ефективності управління. 2. Поняття індивідуальної, групової та організаційної ефективності. 3. Модель взаємозв'язку видів ефективності та факторів, що впливають на їх рівень. 4. Контроль за виконанням господарських рішень. Попередній, поточний та заключний види контролю, їх мета та основні завдання.	
4	Тема 1.4. Прогнозування та аналіз господарських рішень 1. Джерела, шляхи та методи отримання інформації для проведення аналізу господарських рішень. 2. Сутність та зміст поняття «релевантні витрати (доходи)». 3. Сфери застосування методів та інструментів при прийнятті господарських рішень. 4. Процедура вибору оптимального методу й інструментарію аналізу в залежності від поставлених завдань.	
5	Тема 1.5. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності 1. Урахування фактора невизначеності в управлінні підприємством. 2. Сутність та зміст способів урахування невизначеності: перевірка стійкості розробленого господарського рішення; корегування параметрів господарського рішення і економічних нормативів; формалізований опис невизначеності. 3. Використання ймовірнісного підходу в обґрунтуванні господарських рішень в умовах невизначеності.	
6	Тема 1.6. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності 1. Сутність критеріїв прийняття рішень в умовах повної невизначеності: критерій мінімаксного ризику Севіджа; критерій песимізму-оптимізму Гурвіца.	

	2. Сутність критеріїв прийняття рішень в умовах часткової невизначеності: критерій Байєса; критерій Бернуллі-Лапласа.	
7	Тема 1.7. Теорія корисності та її застосування у процесі прийняття рішень 1. Аксиоми теорії очікуваної корисності та їх суть. 2. Умови схильності, несхильності та байдужості до ризику. 3. Характеристика типу осіб, що приймають рішення за ставленням до ризику.	
Разом за змістовий модуль 1		
Змістовий модуль 2. Оцінювання ризиків та основні положення ризик-менеджменту		
8	Тема 2.1. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень 1. Класифікація підприємницьких ризиків. 2. Джерела та чинники підприємницького ризику. 3. Специфіка обґрунтування господарських рішень за умов дії ризику. 4. Сутність й основний зміст методів оцінки альтернатив: середньої точки; Черчмена-Акоффа; лотерей; експертної класифікації; парних порівнянь; векторів переваг. 5. Сутність методу «дерева рішень». Елементи «дерева рішень». 6. Основні етапи обґрунтування та прийняття рішення за допомогою побудови «дерева рішень».	
9	Тема 2.2. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях 1. Тактика учасників конфлікту та її типи. 2. Сутність системи теорії ігор та її застосування при прийнятті рішень у конфліктних ситуаціях. 3. Сутність та зміст понять: «нижня ціна гри», «верхня ціна гри», «сідлова точка». 4. Чиста та змішана стратегії в системі теорії ігор. 5. Гарантований результат гри. Модель торгів, суть та зміст.	
10	Тема 2.3. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику 1. Сутність та оцінка систематичного ризику. Коефіцієнт систематичного ризику. 2. Опціональний критерій прийняття рішень. 3. Теорія оптимального портфеля. Основні підходи до формування оптимального портфеля цінних паперів. 4. Портфелі Г. Марковіца та Дж.Тобіна. Коефіцієнт Тобіна. 5. Ризик-аналіз інвестиційного проекту методом сценаріїв, його сутність та зміст. Алгоритм проведення сценарного аналізу.	
	Тема 2.4. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків 1. Сутність методів асоціацій та аналогій й їх місце в оцінюванні підприємницьких ризиків.	

11	2. Сутність методу Дельфі та його місце в оцінюванні підприємницьких ризиків. Процедура проведення, його переваги та недоліки. 3. Метод аналізу чутливості проекту, його суть та специфіка. 4. Сутність імітаційного моделювання методом Монте-Карло. 5. Сутність та зміст методів: контрольних запитань та критичних значень. 6. Метод морфологічного аналізу та його місце в оцінці підприємницьких ризиків.	
12	Тема 2.5. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків 1. Види втрат у підприємництві: матеріальні; фінансові; трудові; втрати часу; спеціальні втрати. 2. Особливості оцінки втрат при ухваленні господарського рішення. 3. Зумовленість розміру втрат подіями різного класу. Сутність та зміст статистичного розподілу втрат. 4. Аналітичний метод оцінки ризику – його сутність та зміст.	
13	Тема 2.6. Основи ризик-менеджменту 1. Сутність й основні завдання стратегії, ризик-менеджменту. 2. Сутність стратегічного планування й прогнозування економічного ризику на підприємстві. 3. Зв'язок прогнозів із цілями та стратегіями підприємства. 4. Обмеження системи управління ризиком. 5. Етапи управління ризиком та їх зміст. 6. Алгоритм процесу управління ризиком.	
14	Тема 2.7. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику 1. Сутність та зміст поняття «передача (трансфер) ризик». 2. Контракт як ефективний інструмент передачі ризику. Типи та види контрактів. 3. Перелік та зміст основних умов, яких слід дотримуватись при передачі (трансферу) ризику. 4. Розробка і впровадження системи штрафних санкцій.	
Разом за змістовий модуль 2		
Всього годин		

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань.

7.4. Тематика індивідуальних та групових завдань

Індивідуальне завдання з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» виконується самостійно кожним студентом на основі вибраної ним теми й оформляється у вигляді: есе; виступу на науковому семінарі; презентації для виступу на науковій конференції. Охоплює усі основні теми дисципліни.

Індивідуальне завдання припускає наявність наступних елементів наукового дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявність елементів творчості.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади прийняття господарських рішень

Тема 1.1. Сутнісна характеристика господарських рішень та технологія їх прийняття

1. Роль господарських рішень у підвищенні ефективності функціонування суб'єктів економічної діяльності.
2. Методичні основи оцінювання ефективності господарського рішення.
3. Напрями підвищення ефективності господарського рішення.
4. Проблеми процесу розроблення рішення.
5. Місце і роль творчості під час прийняття господарського рішення.
6. Психологічні аспекти прийняття рішень.
7. Моделі прийняття групових рішень.
8. Роль інформації в процесі прийняття рішень.

Тема 1.2. Методичні основи підготовки господарських рішень

1. Методи індивідуальних експертних оцінок та їх місце в підготовці й обґрунтуванні господарських рішень.
2. Місце та роль аналітичних методів в розробці господарських рішень.
3. Статистичні методи та їх місце в розробці й обґрунтуванні господарських рішень.
4. Методи математичного програмування та їх роль в розробці обґрунтуванні господарських рішень.

Тема 1.3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ефективності

1. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у процесі обґрунтування господарських рішень.
2. Система забезпечення реалізації рішень та її формування на підприємстві.
3. Зарубіжний досвід розроблення й обґрунтування господарських рішень.
4. Нормативний підхід в обґрунтуванні господарських рішень й оцінюванні їх ефективності.

5. Місце дескриптивного підходу в обґрунтуванні господарських рішень й оцінюванні їх ефективності.

6. Місце комплексної концепції рішень в обґрунтуванні господарських рішень й оцінюванні їх ефективності.

Тема 1.4. Прогнозування та аналіз господарських рішень

1. Сутність та принципи прогнозування розвитку підприємства.
2. Сутність та зміст прогнозування розвитку внутрішньогалузевої конкуренції.
3. Місце методу порівняння в аналізі господарських рішень.
4. Функціонально-вартісний аналіз та його місце в оцінці господарських рішень.
5. Місце факторного аналізу в оцінці господарських рішень.

Тема 1.5. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності

1. Невизначеність як джерело виникнення підприємницьких ризиків.
2. Причини невизначеності та ризику в підприємництві.
3. Особливості функціонування підприємств в умовах невизначеності.

Тема 1.6. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності

1. Вибір оптимальної стратегії на основі застосування платіжної матриці.
2. Критерій Вальда, крайнього оптимізму та песимізму в умовах повної невизначеності.
3. Критерій мінімаксного ризику Севіджа та песимізму-оптимізму Гурвіца в прийнятті господарських рішень за умов дії повної невизначеності.

Тема 1.7. Теорія корисності та її застосування у процесі прийняття рішень

1. Застосування теорії корисності під час прийняття рішень.
2. Типи керівників за ставленням до ризику та їх характеристика.
3. Функція корисності Неймана-Моргенштейна та її місце у теорії корисності.

Змістовий модуль 2. Оцінювання ризиків та основні положення ризик-менеджменту

Тема 2.1. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень

1. Вплив господарських ризиків на результати діяльності підприємства.
2. Сучасні підходи до аналізу підприємницьких ризиків.
3. Причини виникнення зовнішніх ризиків та оцінка їх впливу на діяльність підприємства.
4. Класична та неокласична теорія ризику: сутність, представники та принципові відмінності.
5. Сутність методу Черчмена-Акоффа при оцінці оцінки альтернатив.
6. Сутність методу парних порівнянь при оцінці оцінки альтернатив.
7. Сутність методу «середньої точки» при оцінці оцінки альтернатив.

Тема 2.2. Прийняття рішень у конфліктних ситуаціях

1. Антагоністичні та компромісні конфлікти в підприємстві.
2. Внутрішньо-особистісні конфлікти їх суть та види.
3. Вертикальні та горизонтальні конфлікти - причини їх виникнення.
4. Соціальний конфлікт та його профілактика на підприємстві.

Тема 2.3. Обґрунтування інвестиційних і фінансових рішень за умов ризику

1. Методи оцінювання ставки дисконту, їхні переваги та недоліки.
2. Критерії порівняльної оцінки інвестиційних проектів з урахуванням ризику.
3. Оцінювання чинника ризику в інвестиційних розрахунках.
4. Структури портфеля ризикових цінних паперів.

Тема 2.4. Якісне оцінювання підприємницьких ризиків

1. Метод Дельфі, його суть та місце серед методів якісної оцінки ризику.
2. Методи асоціацій та аналогій в оцінці підприємницьких ризиків.
3. Метод моделювання Монте-Карло та його місце в оцінці підприємницьких ризиків.

Тема 2.5. Кількісне оцінювання підприємницьких ризиків

1. Оцінка втрат у виробничому підприємстві.
2. Оцінка втрат у комерційному підприємстві.
3. Оцінка втрат у фінансовому підприємстві.
4. Переваги та недоліки кількісних методів оцінки ризику. Інформаційні джерела проведення аналізу підприємницьких ризиків.

Тема 2.6. Основи ризик-менеджменту

1. Сучасні напрями та методи оптимізації ступеня ризиків господарської діяльності, оцінювання їхньої ефективності.
2. Світовий досвід регулювання ступеня підприємницьких ризиків.
3. Вплив виробничих ризиків на діяльність підприємства та напрями їх регулювання.
4. Вплив фінансових ризиків на діяльність підприємства та напрями їх регулювання.
5. Вплив комерційних ризиків на діяльність підприємства та напрями їх регулювання.
6. Проблеми і перспективи впровадження ризик-менеджменту на вітчизняних підприємствах.

Тема 2.7. Напрями і методи регулювання та зниження ступеня ризику

1. Місце диверсифікації серед методів управління ризиком. Види диверсифікації.
2. Сутність та значення профілактики ризиків в господарській діяльності підприємства.
3. Місце самострахування серед методів управління ризиком. Форми самострахування.
4. Придбання додаткової інформації – як метод управління ризиком.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань індивідуальних та в групах; квестів; вирішення проблемних ситуаційних завдань; ділових ігор; навчальних та контролюючих тестів.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи, що включає теоретичну частину й розрахункові та / або ситуаційні завдання.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам в електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі іспиту за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і передбачає обов'язкову присутність студентів. Результати іспиту оприлюднюються в електронному журналі після іспиту під час екзаменаційної сесії.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані ситуаційні, розрахункові завдання, командні проєкти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного контролю студент отримує оцінку за виконану модульну контрольну роботу, яка складається з теоретичної частини й розрахункових та / або ситуаційних завдань.

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де: БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок;

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «іспит»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива к-ть балів, якщо форма підсумкового контролю	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
Іспит	30	30	10	30	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії;
3. Нормативно-технічна документація;
4. Роздаткові матеріали.

Технічні засоби:

1. Мультимедійний проектор Acer X1223;
2. Акустична система Microlab FC330;
3. Стаціонарний комп'ютер Intel Pentium G 6400 GE Force GT730/4Gb/ 240 Gb SSD/400W, монітор Philips 200V4LAB;
4. Ноутбуки Acer Aspire A 315-33-C31R, Intel Celeron (R);
5. Телевізор Samsung UE 32 N 4000 AUX UA.

Програмне забезпечення:

1. MS Windows;
2. MS Office (Acces, Word, Excel, Power Point, MS Project);
3. Firefox;
4. «BAS Управління торгівлею»;
5. «BAS Комплексне управління підприємством».

Системи дистанційного навчання:

1. Moodle (teach.btsau.net.ua),
2. Zoom.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Кербікова А.С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 1: навчальний посібник. Дніпро: Україн. держ. ун-т науки і технол., 2021. 106 с. URL: <http://surl.li/qhqtc>
2. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Найдовська А.О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Частина 2: навчальний посібник. Дніпро: Україн. держ. ун-т науки і технол., 2023. 114 с. URL: <http://surl.li/qhpwf>
3. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: навчальний посібник / Скопенко Н.С., Федулова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І.; за заг. ред. Скопенко Н.С. Київ: НУХТ, 2021. 344 с. URL: <http://surl.li/qhmsm>
4. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Методичні вказівки для практичних занять і самостійного вивчення дисципліни студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Л.М. Сатир, А.В. Непочатенко, Л.І. Стаднік, Р.П. Задорожна та ін. – Біла Церква: БНАУ, 2020. 132 с.
5. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб. / І. Семененко, О. Ольшанський, К. Серебряк, О. Маслош ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, Ф-текон. та упр. Київ: Вид-во Східноукр. нац. ун-та ім. В. Даля, 2024. 165 с.
URL: <https://dspace.snu.edu.ua/items/3d824fc3-4fe4-4064-b3db-e8f7faea6724>

Додаткова література

1. Бурда Н.В. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків» для здобувачів спеціальності 051 «Економіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Старобільськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2021. 60 с.
2. Данилюк І. Управління ризиками в ІТ-бізнесі. *Світ фінансів*. 2023. Вип. 3. С. 105-114. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/50059>
3. Долінський Л.Б. Фінансовий ризик-менеджмент: навч.-метод. посібник. Київ: Національний університет «Києво-Могилянська академія». 2022. 132 с. URL: <http://surl.li/nvnhsu>
4. Економічні ризики та методи їх вимірювання: рекомендації до вивчення дисципліни: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за ОП «Економіка бізнес-підприємства», спеціальності 051 «Економіка»; уклад. О.В. Кривда. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 85 с.
URL: <http://surl.li/modmv>
5. Євтушенко Н.О., Захаржевська А. А. Особливості формування механізму розвитку управління ризиками в підприємствах. *Економічний*

простір. 2022. № 182. С. 61-66.

URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/9863>

6. Кифяк В.І., Кобеля З.І. Обґрунтування економічних рішень і оцінювання ризиків: посібник-практикум. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 192 с. URL: <http://surl.li/qhrbp>

7. Обґрунтування підприємницьких рішень та оцінка ризиків: конспект лекцій. Для студентів денної та заочної форми навчання економічних спеціальностей та здобувачам третього рівня освіти спеціальності 051 Економіка, ОНП Економіка сталого розвитку / Уклад. І.О. Цимбалюк; Н.В. Павліха. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. 130 с. URL: <http://surl.li/qhgry>

8. Людвенко Д. В., Томілова-Яремчук Н.О., Крупа Н.М., Непочатенко А.В., Хомовий М.М. Стратегічно-інноваційні обліково-аудиторські рішення по диверсифікації структури кліматоорієнтованої продукції рослинництва: світовий досвід. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Економіка і менеджмент. 2024. Випуск 59. С. 68-76.

URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2024/59-2024/10.pdf>

9. Управління ризиками: Навчальний наочний посібник [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент» / М.О. Кравченко, К.О. Бояринова, К.О. Копішинська; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432с. URL: <http://surl.li/qhqwn>

10. Руденко І.В., Мельничук М.О., Кунічева Т.П. Обґрунтування прийняття рішень з ціноутворення з урахуванням можливостей управління витратами. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 159-165. URL: <https://surl.li/hopomk>

Адреси сайтів в INTERNET

1. Американська асоціація маркетингу / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ama.org>.

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua/>.

4. Сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг <http://www.nfr.gov.ua>.

5. Сайт Державної служби статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Українське право [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrpravo.com/>.

7. Українська Асоціація Маркетингу / [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// www.uam.in.ua](http://www.uam.in.ua).